

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 26 NOIEMBRIE 1975*

Robert Gerardus Coenen și alții

împotriva

Sociaal-Economische Raad

**(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de College van Beroep
voor het Bedrijfsleven)**

Cauza 39/75

În cauza 39/75,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către College van Beroep voor het Bedrijfsleven, pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

1. ROBERT GERARDUS COENEN, cu domiciliul la Brasschaat (Belgia),
2. BESLOTEN VENNOOTSCHAP GENERALE HANDELSBANK, cu sediul la Haga (Țările de Jos),
3. BESLOTEN VENNOOTSCHAP CIC ADVIESBUREAU VOOR SCHADEVERZEKERINGEN, cu sediul la Voorburg (Țările de Jos),

și

SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD, Haga,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea anumitor dispoziții ale Tratatului CEE referitoare la libertatea de a presta servicii,

CURTEA,

compusă din R. Lecourt, președinte, R. Monaco și H. Kutscher, președinți de cameră, A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, M. Sørensen, Mackenzie Stuart și A. O'Keefe, judecători,

avocat general: J. P. Warner,
grefier: A. Van Houtte

pronunță prezenta

---

* Limba de procedură: olandeza.

HOTĂRÂRE

1. Întrucât, prin ordonanța din 18 aprilie 1975, primită la grefa Curții la 21 aprilie 1975, College van Beroep voor het Bedrijfsleven a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, o întrebare privind interpretarea dispozițiilor Tratatului CEE, în special a articolelor 59 și 60 cu privire la libertatea de a presta servicii în cadrul Comunității;
2. întrucât această întrebare a fost adresată în cadrul unui litigiu privind aplicarea, în cazul unui resortisant olandez cu reședința în Belgia, care are un birou de activitate profesional în Țările de Jos, unde își desfășoară activitatea de broker de asigurări, a dispozițiilor articolului 5 alineatul (1) litera (f) din Wet Assurantiebemiddeling (legea privind brokerajul în materie de asigurări) care prevede că persoana fizică care intenționează să acționeze în calitate de intermediar în sensul acestei legi este obligată să aibă reședința în Țările de Jos;
3. întrucât motivele ordonanței de trimitere precizează că dispoziția citată anterior trebuie înțeleasă în sensul că, pentru a exercita activitatea de broker de asigurări în Țările de Jos, o persoană fizică trebuie să aibă un loc de desfășurare a activității profesionale în această țară și, în același timp, să aibă și reședința pe teritoriul acesteia;
4. întrucât, întrebarea adresată tinde, în esență, să afle dacă dispozițiile tratatului, în special articolele 59 și 60, trebuie interpretate în sensul că acestea se opun normelor de drept intern din statele membre, care condiționează efectuarea unei prestări de servicii de cerința reședinței, precum cea menționată de legea olandeză privind brokerajul în materie de asigurări;
5. întrucât articolul 59 primul paragraf din tratat prevede că restricțiile privind libertatea de a presta servicii în cadrul Comunității, astfel cum sunt definite la articolul 60 primul și al doilea paragraf din tratat, „se elimină treptat în cursul perioadei de tranziție impuse resortisanților statelor membre stabiliți într-un stat al Comunității, altul decât cel al cărui resortisant este persoana căreia îi sunt destinate serviciile prestate”;
6. întrucât restricțiile a căror eliminare este prevăzută de această dispoziție cuprind toate cerințele impuse prestatorului, în special pe baza cetățeniei sale sau a faptului că nu are reședință permanentă în statul în care prestarea este efectuată, nu se aplică persoanelor stabilite pe teritoriul național sau care sunt de natură să interzică sau să îngreuneze în alt mod activitățile prestatorului;
7. întrucât, în special, cerința pentru prestator a unei reședințe permanente pe teritoriul statului în care prestarea de servicii trebuie efectuată poate, în funcție de împrejurări, să aibă drept consecință eliminarea eficienței articolului 59, al cărui obiect determinat este eliminarea restricțiilor privind libertatea de a presta servicii impuse persoanelor care nu au reședința în statul pe teritoriul căruia prestarea de servicii trebuie efectuată;

8. întrucât este necesar să se amintească că, în această privință, articolul 65 preciza deja, pentru perioada în cursul căreia restricțiile privind libertatea de a presta servicii nu erau eliminate, că fiecare stat membru aplica aceste restricții „indiferent de reședința” tuturor prestatorilor de servicii menționați la articolul 59 primul paragraf;
9. întrucât în cazul în care, ținând seama de natura specială a anumitor prestări de servicii, un stat membru are dreptul de a lua măsuri destinate să împiedice ca libertatea garantată la articolul 59 să fie utilizată de un prestator a cărui activitate se desfășoară în întregime sau în principal în teritoriul acestuia, în vederea sustragerii sale de la normele profesionale care îi sunt aplicabile, în cazul în care are reședința pe teritoriul acestui stat, cerința unei reședințe pe teritoriul statului în care prestarea de servicii este efectuată nu poate fi în mod excepțional admisă decât în cazul în care statul membru nu dispune de alte măsuri mai puțin restrictive pentru a asigura respectarea acestor norme;
10. întrucât, în special în cazul în care prestatorul ce are reședința în străinătate deține pe teritoriul național în care prestarea de servicii este efectuată un loc de desfășurare a activității profesionale în scopul efectuării acestei prestări de servicii, statul membru în cauză dispune, în mod normal, în cazul în care acest loc este *bona fide*, de mijloace eficiente pentru a efectua controalele necesare a activității prestatorului și pentru a asigura că prestarea respectivă este efectuată în conformitate cu normele adoptate de legislația națională;
11. întrucât, în acest caz, cerința suplimentară a încă unei reședințe particulare a prestatorului pe teritoriul statului menționat apare ca o restricție privind libertatea de a presta servicii, incompatibilă cu dispozițiile tratatului;
12. întrucât, pentru aceste motive, este necesar prin urmare să se ajungă la concluzia că dispozițiile Tratatului CEE, în special ale articolelor 59, 60 și 65, trebuie interpretate în sensul că o legislație națională nu poate face imposibilă, prin cerința unei reședințe permanente pe teritoriul său, prestarea de servicii de către persoane cu reședința pe teritoriul unui alt stat membru, atunci când măsuri mai puțin restrictive permit asigurarea respectării normelor profesionale în cadrul cărora este efectuată prestarea respectivă;

Cu privire la cheltuielile de judecată

13. Întrucât cheltuielile efectuate de către guvernul francez și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări;
14. întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată;

pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea care i-a fost adresată de către College van Beroep voor het Bedrijfsleven, în conformitate cu decizia emisă de această instanță la 18 aprilie 1975, hotărăște:

Dispozițiile Tratatului CEE, în special ale articolelor 59, 60 și 65, trebuie interpretate în sensul că o legislație națională nu poate face imposibilă, prin cerința unei reședințe permanente pe teritoriu, prestarea de servicii de către persoane cu reședința pe teritoriul unui alt stat membru, atunci când măsuri mai puțin restrictive permit asigurarea respectării normelor profesionale în cadrul cărora este efectuată prestarea respectivă;

Lecourt	Monaco	Kutscher	Donner	Mertens de Wilmars
Pescatore	Sørensen	Mackenzie Stuart		O'Keeffe

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 26 noiembrie 1975.

Grefier
A. Van Houtte

Președinte
R. Lecourt